

IVO TROŠT:

Kolumbov prvi uspeh.

bogato Vzhodno Indijo.

Kolumbu se je zdelo, da mora biti v daljno Indijo bližje, če jo odrine — proti zahodu iz Evrope.

Poleg tega namena je pa imel še drug namen: da si bo prizadeval razširjati katoliško vero po novoodkritih deželah ter s tem povečati in povišati vladarsko moč svojih dobrotnikov, aragonskega kralja Ferdinanda in njegove soproge Izabele Kastiljske.

Zanašal se je na božjo pomoč in svoje znanje. Zvest smotru, ki si ga je stavil za vse življenje, je jadral s slabimi tremi ladjami — proti zahodu po neznanem morju v neznane kraje. Ljudje, tudi izkušeni pomorščaki, so zaničljivo gledali za njim: tako gre in prav tako se nikdar več ne vrne, kakor so šli doslej že vsi sanjači in se niso vrnili nikoli. Takih ljudi poslednji konec je poguba. Kolumbu niso bile neznane te govorice, a vedel je, da strahopetci nasprotujejo z zasmehovanjem vsakemu, količkaj težjemu in nevarnejšemu podjetju, ki se ga sami ne upajo izvršiti.

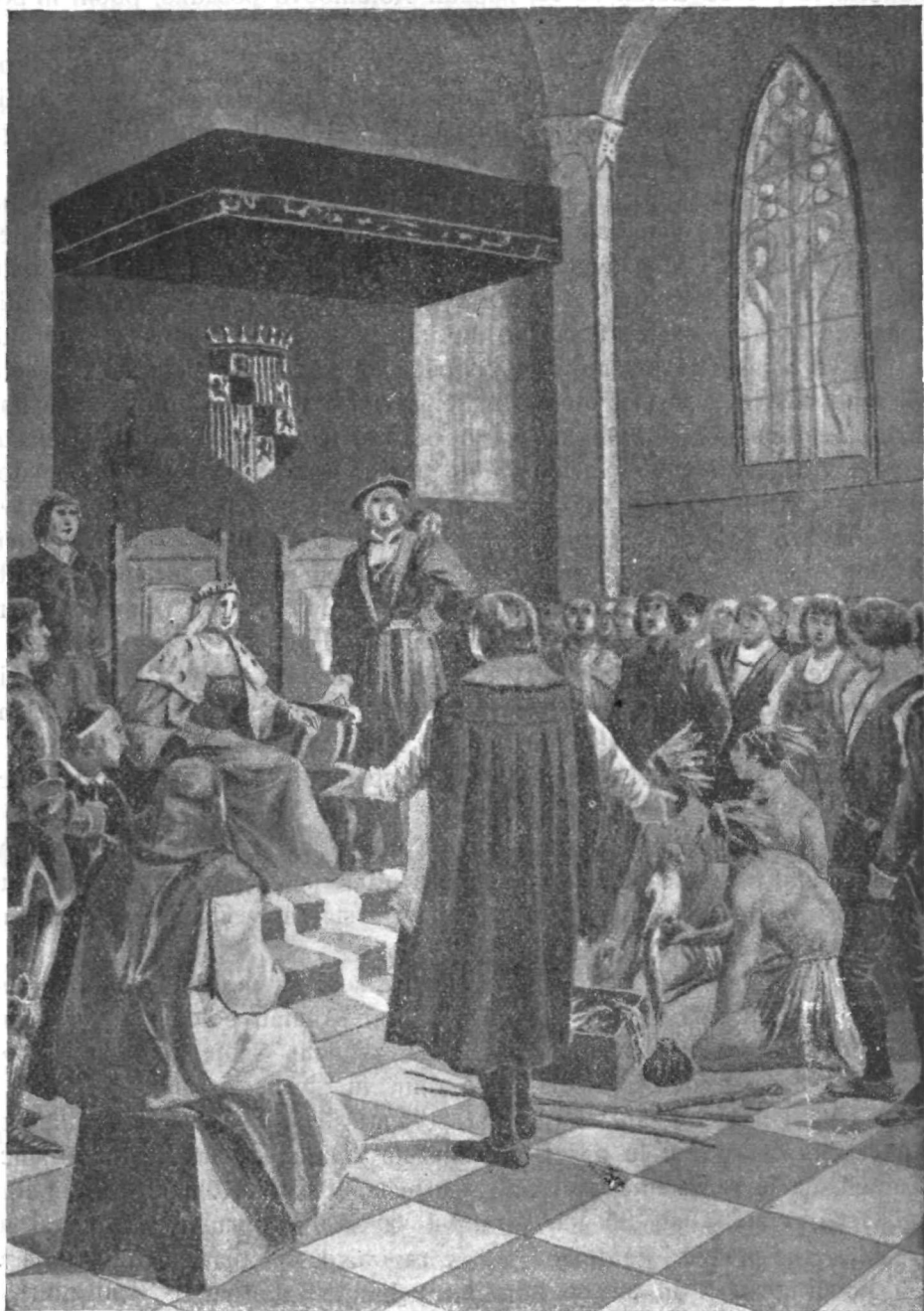
Ni ga strašila niti nesreča, da je moral takoj na Kanarskih otokih — torej malo drugače nego še doma, popravljati ladjo, ki se mu je skvarila spotoma.

Ko so začeli mornarji šteti dneve od 3. avgusta 1492. dalje in primerjati množino sladke, pitne vode v zalogi in vedno se krčečo zalogo živeža, so kričali: „Nazaj, nazaj! Za žejo poginemo. Lakote umremo. Vrnimo se! Kolumb nas hoče izstradati. Lopov je. Ubijmo Kolumba!“

Zares niso bili najboljši ljudje, ki jih je vzel s seboj v neznane kraje, a tudi nade ni bilo nikake, da bi jim z dokazi zamašil usta. Morje in nebo, voda in neskončni nebosklon, borne tri ladje in neskončno morje. Kolumb se ni vdal. Poizkusil je zadnje sredstvo: „Počakajte še tri dni. Ako v tem času ne dosežemo zemlje, sem vaš ujetnik. Storite z menoj in z ladjami, kar hočete.“ — S tem jih je pomiril.

„Zemlja, zemlja!“ zavpije stražar na najvišjem jadreniku prednje ladje. Kolumb je vedel, da ga njegovo zaupanje ni varalo. Tukaj se je odločil njegov uspeh, ki se je pozneje večal in večal, najsi so ga zavistni nasprotniki še tako izkušali zmanjšati. Otok, ki so ga odkrili, imenuje Odrešenika

sveta in gre po nasvetu rojakov domačinov, ki so sprejeli Evropejce kot bogove, proti jugu do otoka Haiti in Kube. Zlata željni mornarji so jemali

stanovalcem domačinom zlato, ki so ga imeli v ušesih, nosu, ustnicah, okolo rok in nog, ter jim zato dajali steklenih biserov, ki so se zdeli Indijancem lepši. Toda pohlep po zlatu je bil nekaterim Evropecem — poguba. Na nekem

potovanju je pustil za posadko več mornarjev prostovoljcev, dokler se ne vrne. S silo so zahtevali od domačinov zlata in le zlata. To je bilo pa Indijancem le preveč. Zbrali so se, napadli Kolumbovo posadko, pobili in pojedli — vse do zadnjega moža.

Kolumb je v kratkem nabral premnogo dokazov, da je res odkril Vzhodno Indijo. Zbral je več prirodnin, rudnin, izdelkov in mnogo Indijancev s seboj v Evropo, ko je odhajal poročat kralju o uspehu svojega podjetja.

Srečno je prijadral, ne brez nevarnosti dne 13. marca 1493. zopet na Špansko. Ko so se pomikale ladje v zastavah mimo mesta Cadiza, koder so plavale lani začetkom avgusta, niso meščani niti verjeli, da so to tiste ladje, da je to tisti Kolumb, ko bi ne videli na njih zastave kralja Ferdinanda in kraljice Izabele. Sedaj so utihnili tudi lanski maloverni proroki.

Nova pomlad je praznovala v prirodi svoj god, nove nade so prevzele tudi prebivalstvo mesteca Palosa, ko se je vračal Kolumb. Solnce se je nagibalo k zatonu in s poslednjimi žarki pozdravljalo starinske zidine mesta in ladje v pristanišču. V solnčnih žarkih je bilo vse žareče, vse žarno zlato. Zahajalo je solnce, a tam na zahodu so plule ladje, prinašajoče Evropi novi dan. Meščani so drli na obrežje, po cerkvah so zvonili z vsemi zvonovi, zahvalne pesmi so donele v nebo. Tedaj je stopil na suho Krištof Kolumb in se pomikal s tovariši naravnost v cerkev. Kolumb je bil resnično veren in pobožen mož. Zato se je šel najprej zahvalit Bogu za svoje odkritje.

Zvečer so mesto razsvetlili. Vsi domačini so tiščali za pomorščaki, zakaj vsakdo bi bil najrajši, največ in najprej slušal novice o novih deželah. V samem veselju jim je tako minil skoro mesec dni.

Kolumbu se je mudilo h kralju, ki je sporočil, da ga komaj pričakuje. In res!

Ako je bil sprejem v Palosu sijajen in kraljevski, je bil pri kralju v Barceloni naravnost neopisljiv. To se more primerjati samo še triumfalnemu izprevodu rimskih imperatorjev-zmagovalcev v starem veku. Kaj pa šele pri kralju samem na dvoru!

„Krištof,“ mu reče Ferdinand, „tukaj-le sedi na moje mesto in pripoveduj o svoji in naši sreči.“ In sesti je moral Kolumb poleg kralja in kraljice in pripovedovati o svojih zgodah in nezgodah. Svoje dogodke je potrjeval z dokazi pridelkov, izdelkov, rudnin in živali, ki jih je pripeljal s seboj. Napol nagi Indijanci s pisanim perjem v laseh so se kralju, kraljici in navzočim cerkvenim in posvetnim knezom klanjali do tal. Tudi Indijanci so umeli, da je to trenutek največjega uspeha. Krištof Kolumb, rodом Italijan, tedaj star 35 ali 36 let, je dobil od kralja plemstvo — postal je španski grand-plemič. Ferdinand mu je zagotovil dostojanstvo podkralja v vseh novih deželah in službo admiral a v kraljevi mornarici. Tudi mu je kralj obljubil desetino dohodkov vseh odkritih dežel.

Vse to je pogumnega in podjetnega moža jako veselilo, a najbolj ga je veselil uspeh, edini uspeh, da njegov trud ni bil zaman. Edini uspeh je bil tudi, ki ga je klical in vabil zopet na morje, zopet v nove dežele, kjer

je sicer okusil mnogo nehvaležnosti, toda uspeh ga je mikal, uspeh ga je spremljal, da je odkril še več otokov, prehodil celo Panamsko ožino in odkril — Tiho morje. Kolumb je bil zatrdno prepričan, da so vse te dežele Vzhodna Indija.

Prvi njegov uspeh je bil, da je odkril pomorsko pot proti zahodu, koder se dotlej še nihče ni vozil. Zadnji njegov uspeh je bil, da so drugi po njegovi smrti razkrili nove dežele za nov del sveta — Ameriko.

Sosedov striček.

*Sosedov striček
so sedli pod hruško na klop,
in mi smo plesali
krog njih: oj, hopsasa-hop!*

*Sosedov striček
imajo postrani klobuček,
pod nosom pa brkce
kot muček.*

*Sosedov striček
so si zapalili
še pipico in
lepo kadili.*

*In mi smo plesali krog njih
in skakali
in striček oprli glavó
in — zaspali.*

*Pa drobna ptička
skoz veje je frknila,
in — stričku na nos
je hruškica zdrknila ...*

*Ej, stričkov nasek
je že pretrd pa prestar,
da zmenil bi se
za hruškico vsako kar!*

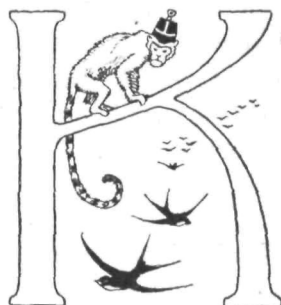
Cvetko Gorjančev.

P. ST. POLENČAN:

Drobne povesti.

Tit.

o se je rimski cesar Tit nekega večera spomnil, da ni podnevi storil nič dobrega, je rekel: „Prijatelji, dan sem izgubil.“

Filip Macedonski.

Nekoč je zvedel Filip Macedonski, da ga mnogi atenski govorniki črnijo v svojih govorih. Vzkliknil je: „Dokazati hočem s svojim življenjem in delovanjem, da so lažniki.“

Sokrat.

Modrijan Sokrat je pozdravil mladega bogatina, ki ga je srečal na ulici; bogatin mu pa ni odzdravil. Sokratovi učenci so bili zaraditega raz-